

overfor Præsternes Lønninger og sige: Den historiske Udvikling bryder vi os ikke om, men den Kapital, som findes her, drager vi uden videre ind i Statskassen og lønner saa Præsterne som alle andre Embedsmænd, og man vilde kunne henvise til, at saadan bar man sig ad ved Reformationens Indførelse i Danmark. Men nu betegner vi saadanne Folk, baade dem, der nedrev den gamle Viborg Domkirke, og dem, der med Hensyn til Præstelønningerne vilde bære sig ad paa den omtalte Maade, som Barbarer, det er fremmede, der er trængt ind uden Forstaaelse af Landets Historie. Noget saadant vil sikkert lige saa lidt denne Rigsdag som den højtærede Kultusminister være med til, og som Følge deraf maa vi tage paa denne Sag om Præsternes Lønninger paa en anden Maade, end vi ellers gør med Hensyn til Lønningslove.

Da det er et uhyre indviklet Anliggende, er det fortræffeligt, at den højtærede Kultusminister har forelagt dette Lovforslag som et Forsøg. Den beskedne Titel betyder nu ikke alt for meget, for i Virkeligheden er det en Lønningslov, vi skal tage Bestemmelse om her. Hvis dette Lovforslag bliver Lov, faar Administrationen en meget stor Indflydelse paa Præsternes Lønnings- og Pensionsforhold, den faar meget vide Grænser for sine Handlinger. Men det har Administrationen altid haft, den har næsten været enevældig overfor Præsternes Lønninger, naturligvis bortset fra, at naar der skulde stilles Krav til Finanskassen, maatte man gaa til Rigsdagen, men Administrationen var næsten enevældig over alt det andet, f. Eks. Stiftsmidlerne, som jo er en meget stor Kapital. I det kirkelige Udvalg i 1905 blev det opgivet, at de ejede 17 Mill. Kr., og siden da er der i alt Fald indgaaet $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. for bortsolgt Præstegaardsjord, og desuden er der allerede indgaaet en hel Del af det, der indkommer ved Tiendeåføsning, og naar hele Tjenden er afløst, regner man, at Stiftsmidlerne vil være løbet op til omtrent 70 Mill. Kr. Disse store Midler har man administreret uden at behøve at gaa til Bevillingsmyndighederne. Jeg glæder mig over, at det i Lovforslagets § 5 hedder at Regnskaberne over disse Stiftsmidler med Bilag skal tilstilles Statsrevisorerne, naar disse forlanger det. Altsaa dette Lovforslag forsøger netop at give Bevillingsmyndighederne i alt Fald et Tilsyn med disse uhyre store Kapitaler. Og at den faar det, vil naturligvis blive en endnu større Nødvendighed efter dette Lovfor-

slags Ophøjelse til Lov, end det er nu, idet Stiftsmidlerne da egentlig vil betragtes af Statsmyndighederne som een stor Lønningsmasse. Der vil fremkomme Forhold her, som sikkert vil nødvendiggøre større Opmærksomhed for disse Forhold, end der hidtil har været. I 1895 nedsatte Ministeriet for øvrigt en Kommission, der skulde undersøge disse Midler og deres Administration. Stiftsøvrigheden har det fulde Ansvar for dem, men den kan i Virkeligheden ikke føre den fulde Kontrol med dem. Jeg kan ikke forstaa, at Stiftsøvrigheden kan sove roligt en eneste Nat, naar den har saa alvorligt et Ansvar overfor disse Ting. Men som sagt dette Lovforslag betegner ogsaa et Fremskridt i den Henseende ved Bestemmelsen i § 5.

Administrationen, der har Aldershævd paa at ordne Præstelønningerne paa egen Haand, har reguleret Præsteembederne i sin Tid ved at paalægge de største Embeder Afgift til Stiftsmidlerne, saaledes at det derved indkomne førtes de mindste Embeder til gode. Det gik uden videre administrativt, indtil man fik en Anmærkning paa Finansloven i 1878, altsaa der er Tradition for, at Administrationen har denne Magt. Præsternes Lønningsforhold er af stedlig og personlig Art; det hænger sammen med disse Forholds historiske Oprindelse. Lønningernes stedlige Karakter er man gaaet bort fra, den Gang man lod de rige Embeder betale ind til Stiftsmidlerne, for at det indkomne kunde fordeles paa de fattige Embeder, og man gaar videre ad denne Vej i det foreliggende Lovforslag. Den personlige Karakter er man allerede begyndt at gaa bort fra ved Loven om Jord til Landarbejdere. Deri hedder det, at hvor det er Præstegaardsjord, der afhændes til Husmandslodder, og der er paalagt denne Jord en Afgift til Embedet, skal denne Afgift ikke indbetales til Embedet, men til Amtstuen, der altsaa skal opkræve den. Altsaa, ved denne Lov har man sat en offentlig Kasse ind mellem Præsterne og Menigheden. Lønnen til Præsterne er ikke, som den har været tidligere, et Offer af en vis gudstjenstlig Karakter, men den er nu ligefrem Løn til en kongelig Embedsmand. Dette Lovforslag gaar videre i samme Retning.

Den Lønmasse, vi nu har, naar Stiftsmidlerne lægges sammen, udgør efter de Beregninger, som Kultusministeren fremdrog forleden Dag, en ret betydelig Sum, nemlig 6,609,000 Kr. Det er Resultatet af Undersøgelser, som Kultusministeriet har foretaget i 1911, altsaa et meget nyt